విధి

ప్రసాదు రైలుకిటికీలోంచి పైకి చూస్తున్నాడు. కురవని కారుమేఘంలా అతని గాంభీర్యం అతనికే అసహ్యంవేసింది. నీరసంగా గెడ్డం తడుముకున్నాడు. లేని గెడ్డం, లేనిపోని మీసం అతనికి మరీ చికా కనిపించింది. 'ఇంతదూరం వచ్చి తను చేసిం చేమిటి ? ఇంకా ఎందు కీ లేనిపోని వేషాలు ?' అతని దృష్టి తలుపుమీద పడ్డది. అరెరె, ఇది ఫస్టుక్లాసా ? అని నాలుక కరుచుకున్నాడు. అంతకంటె అతన్ని ఆశ్చర్యపరిచింది మరో దృశ్యం. ఆ కంపార్టుమెంటులో తను కాక ఉన్నది మరొక్కడే. అతడు ఫుల్ ఉలెన్ సూట్‌లో ఉన్నాడు. రెండు తలుపులూ బార్లా తెరిచి ఇంచు మించు గుమ్మంలో నుంచుని ఎడంచెయ్యి కోటుజేబులో పెట్టి కుడిచేత్తో ఒక పాకెట్‌బుక్ కళ్లెదురుగా ఎత్తిపట్టుకుని దాన్లో లీనమయిపోయి చదువుకుంటున్నాడు.

ఆకర్షింపబడ్డట్లు అనుకోకుండా అతనికి అతి దగ్గిరగా వెళ్ళేడు ప్రసాదు.

అతడు తన్ని చూడనేలేదు !

"అతని కీ ప్రపంచంతో పనిలేదా ?'' అనుకున్నాడు.

నిజమే, అతనికి నిజంగా ఈ ప్రపంచంతోనే పని తీరిపోను తను సరిగ్గా ఆ సమయానికి అక్కడికి వెళ్ళి రక్షించకపోతే.

అంతా అర క్షణంలో జరిగింది.

రైలు రూటు మారిందో యేమో హఠాత్తుగా జెర్క్ యిచ్చింది. ఆ కుదుపుకి అతను ముందుకు పడ్డాడు. ఆ స్పీడులో అంత బరువుకి మరో క్షణం ఆలస్యమైతే ఇద్దరూ గాలిలో కలిసిపోయేవారే. అతడు అప్పటి కప్పుడు తెలివితెచ్చుకుని అతి కష్టంమీద నిలద్రొక్కుకుని కుడిచేత్తో గట్టిగా

తలుపు పట్టుకుని ఎలాగో లోపలికొచ్చిపడ్డాడు. తరువాత ప్రసాద్ లోపలి కొచ్చేడు.

ఐదు నిమిషాలదాకా ఇద్దరికీ గుండెదడ తగ్గలేదు. అతడు ఫ్లాస్కు తీసి ఓవల్టీనుయిస్తే త్రాగేదాకా యిద్దరికీ నోట మాటరాలేదు. అతడన్నాడు :

"అసంపూర్తిగా నా జీవితం అంతం అయిపోయి వుండేది. చెయ్యవలసిన ముఖ్యమైన పని మిగిలిపోయి వుండేది. నా ప్రాణానికి ప్రాణం ఒడ్డి నన్ను రక్షించి భగవంతుడు మీ రూపంలో నా కర్తవ్య పాలనకి నాకు అవకాశం కల్పించాడు. చెయ్యెత్తి నమస్కరించడం తప్ప మీకు నేనేం చెయ్యలేను."

ప్రసాదుకి చెప్పలేని అభిమానం కలిగింది. ఇంచుమించు తన భావాలకి అనుగుణంగా వున్న అతని మాటలకి ఆశ్చర్యకరమైన ఆప్యాయత ఏర్పడింది. నిజంగా ఇతడు తన అన్నో, తమ్ముడో అనిపించింది. ఆ భావానికి ప్రసాదు ఉలిక్కిపడ్డాడు.

అవును...దూరంనుంచి గమనించలేదు. దగ్గిరగావచ్చి కళ్ళల్లోకి చూస్తే తెలుస్తుంది. అతనికి ధనమూ, నాగరికతా, ఇచ్చిన లక్షణాలు అడ్డం. తనకి పెట్టుకున్న మీసం, గెడ్డం అడ్డం...అంతే. పుట్టుకతో భగవంతుడు ఇచ్చిన లక్షణాలు ఒకటే.

అతని మొహంవైపు చూస్తే తను అద్దంలో చూసుకున్నట్టుంది ! అటు చూడలేక అక్కడున్న పత్రికను అడ్డంగా పెట్టుకుని చదవబోయాడు. ఆ పత్రికమీద పేరుచూసి అతని గుండె ఆగిపోయినట్లయింది. ! !

ఇక ఎలాంటి సందేహమూ లేదు.

తను ఎవరికోసం ఇన్నాళ్ళూ, ఇన్ని మైళ్ళూ ప్రయాణం చేశాడో ఆ రవి వీడే.

అతని కుడి పిడికిలి బిగిసింది. అతని రక్తం అతి వేగంగా ప్రవహించింది. అతని పై పెదవి క్రింది పెదవిని గట్టిగా నొక్కిపట్టింది. అతని తల మీద వెంట్రుకలు లేచి నుంచున్నాయి. అతని చేతిలో పుస్తకం జారిపోయింది.

"అదేమిటి ? మీ మొహం అలా మారిపోయిం దేమిటి ? ఏమయింది ? మరోకప్పు ఓవల్టీను యివ్వనా ?'' అని అడిగాడు రవి.

'వొద్దొద్దు, థ్యాంక్సు. ఇంత ప్రమాదం తప్పిం తర్వాత ఏమిటో త్వరగా కోలుకోలేక పోతున్నాను. నన్ను కాసేపు వంటరిగా ఉండనియ్యండి. క్షమించండి'. ఎలాగో తడబడుతూ ఈ నాలుగు మాటలూ అని ప్రసాదు దూరంగా తన సీటులోకి వెళ్ళిపోయాడు. తలపట్టుకుని కిటికీ దగ్గర కూలబడ్డాడు.

'నే నిప్పుడు...ఇప్పుడు ఏం చెయ్యాలి ? ఏం చెయ్యమన్నావమ్మా ?'

అతని మనసు రోదించింది.

టెలిగ్రాపు స్తంభాలూ, చెట్లూ, చిన్నచిన్న ఊళ్ళూ వేగంగా దూరంగా వెనక్కి వెళ్ళిపోతున్నట్టు – అతని మనస్సు అలా అలా కాలంలో దూరంలో వెనక్కి వెనక్కి వెళ్ళిపోజొచ్చింది.

జట్కాబండెక్కి గుడికెళ్ళి వస్తూంటే, చేతిలో పదిరూపాయిల నోటు గాలికి ఎగిరిపోతే 'మరేం ఫరవాలేదు, ఈమాత్రం దానికి బండి ఆపేదేమిటి ? పోనియ్యబ్బీ' అనుకున్నంత ధనికకుటుంబంలో –

వాకిట్లో పనిచేసే బ్రాహ్మణపిల్ల మానేసి ఖర్మంజాలక కాపుది పనిలో కొస్తే అది చూసిందని అనుమానపడి, నిప్పులమీద నీళ్ళు జల్లుకొనేంత ఆచారవంతుల యింట్లో –

జన్మించింది నిర్మల.

ఆ పూర్వకాలపు అపూర్వ సంపదకి కామేశ్వరమ్మగారు జమీందారిణి.

ఆవిడకి ఏకైక వారసురాలు నిర్మల.

ఆ తల్లీ కూతుళ్ళ మానసిక ప్రవృత్తి చిత్రమైనది. అన్యోన్య అనురాగం కంటె అనన్య అహంకారం ఎక్కువ అనిపిస్తుంది.

'తను కట్టు ఖాయిదాల్లో పెరిగింది. తన పిల్లా అలాగే పెరగాలి' అనుకునేది తల్లి.

'తన తోటి పిల్లలు విచ్చలవిడిగా తిరుగుతున్నారు. నేనూ అలాగే తిరగాలి' అనేది కూతురు. తనకంటె ఇరవైయేళ్ళు పెద్దదైన తల్లితో జ్ఞానం వచ్చిందగ్గిర్నుంచీ సరిసమానంగా వాదించేది నిర్మల.

అలా పదహారేళ్ళు మాత్రమే వాదించ గలిగింది నిర్మల.

అంటే అప్పటికి కామేశ్వరమ్మగారు పోయిందని కాదు.

నిర్మలే పోయింది — ఇంట్లోంచి.

ఈ యింటి పంజరంలోని కులమింటి చిలకా, ఎదిరింటి గదిలోని సిరిపంట గోరువంకా ఒకనాడు కొన్నివందల మైళ్ళు ఎగిరిపోయాయి!

కామేశ్వరమ్మగారు చెప్పలేనంతగా దెబ్బతింది. కొద్దిరోజుల్లో మరింత ముసలి దయిపోయింది. అయినా తనకంటె ఇరవై యేళ్ళు చిన్నదైన కూతురితో సరిసమానంగా ఆమె పట్టుదల మాత్రం ఏమాత్రం సడలలేదు.

'ఇది కుటుంబంలో మచ్చ లాంటిది, కంట్లో నలక లాంటిది. బయటికి పోయింది. మంచిదే, ఏడుపెందుకు?' అని ఆమె అంతరాత్మని దెబ్బలాడింది. అంతే. ఆమె మళ్ళీ ఏడుస్తూండగా ఎవరూ చూడలేదు.

ఆ స్తంతా రామానుజ కూటానికి రాసిచ్చింది.

బదరీ యాత్రకి బయలుదేరింది. ఆవిడ ఇప్పుడు ఏ యాత్ర చేస్తోందో ఎవరికీ తెలియదు!

తప్పించుకున్న చిలక ఏం చేస్తుంది?

పచ్చని సూర్యకాంతిని చూసి మురిసిపోతుంది. ఆకుపచ్చని తోటలు చూసి మైమరచి పోతుంది. ఎఱ్ఱగా ఉన్న పళ్ళని చూసి పరవశించిపోతుంది. ఎఱ్ఱగా బుఱ్ఱగా ఉన్న జతగాణ్ణి చూసి వెఱ్ఱెత్తిపోతుంది !

వినిర్మలమైన ఆకాశాన్ని చూసి నిర్మల మనస్సు ఉఱ్ఱూత లూగింది.

'వెన్నెలంత చక్కనిదీ...వెన్న అంత చల్లనిదీ......'

అంటూ తొడమీద తలపెట్టుకుని పడుకుని తన కళ్ళల్లోకి చూస్తూ రామునాయుడుగారు పాడేవారు.

'ఎంత చక్కని గొంతుక ! కోయిల ఎవరిదగ్గిర నేర్చుకుంది గనక ?' అనుకునేది నిర్మల.

'ఈ మనస్సు మీదే...మీకే...మీరే దీన్ని జయించారు,' అనేవారు తన హృదయంలో తలదాచుకుంటూ.

'ఎంత చల్లనివాడు ! చందమామకి కులమేమిటి గనక ?' అనుకునేది నిర్మల.

'చిదిమి దీపం పెట్టుకునే తెలుపు నీది. ముట్టుకుంటే అంటుకునే నలుపు నాది. చంద్రబింబం మేఘాలతోనే ఆడుకుంటుంది. ఇది సృష్టి విచిత్రం !' అనేవారు తన బుగ్గలమీద రెండు చేతులూ వేస్తూ.

'ఎంత సంస్కృతి గలవాడు ! మంచి గంధం ఏం చదువుకుంది గనక ?' అనుకునేది నిర్మల.

పట్టుదలగల పద్దెనిమిదేళ్ళ పడుచుపిల్ల డాబా చివర్ని నుంచుని 'ఇది ఎవడికోసం పైకెగురుతుందీ ?' అని చిన్న ఉల్లిపొర కాగితాన్ని ఎగరేసింది. అది గాలిలో తేలుతూ అలా అలా పైకెడుతూంటే పులకించిపోయింది. కాని అది పైన ఉన్నది క్షణికమే. క్రమంగా దిగింది. తను ఉన్న చోటును కూడా దాటింది. సరాసరి భూమ్మీదకి దిగిపోయింది. అదేనా మెత్తని నేలమీద కాదు. శాశ్వతంగా ముళ్ళపొదలో చిక్కుకుంది !

ఆ పట్నంలోని అన్నిటికంటె ఖరీదయిన హోటల్లో మూణ్ణెల్లపాటు అమ్మని ఒక్కసారేనా తలుచుకోకుండా, ఒళ్లెరక్కుండా కాలక్షేపం చేసింది నిర్మల. తరువాత ఒకనాటి ప్రొద్దున్న తన వొంటిమీద తెలివీ, కంటిమీద కునుకూ దూరంచేసి ఆయన పారిపోతే 'అమ్మా !' అని బావురుమంది. అయితే అలా బాధపడిన బేలతనానికి ఆమె తర్వాత చాలా సిగ్గుపడింది. రెండ్రోజులపాటు ఆమె విపరీతమైన మానసిక చింతకి గురయింది. వేసిన తలుపు తియ్యకుండా నిద్రాహారాలు ఎరక్కుండా రెండ్రోజులపాటు ఆమె అలా ఆలోచిస్తూనే ఉంది.

రేగినా అణగారని మనస్సుతో, తడారినా తపనతీరని కళ్ళతో, పడినా పొరపడని నిశ్చయంతో ఆమె లేచి నిల్చొంది.

'నేను చావను. చావడానికే నేను పుట్టలేదు. చచ్చిపొమ్మని నాకు సలహా యిచ్చే అధికారం ఎవరికీలేదు. నన్ను సర్వనాశనం చేసినవాణ్ణి చంపి మరీ చస్తాను...ఈ చక్కని చుక్కకి ఆటకట్టు, ఈ పచ్చని మొక్కకి గాలిపెట్టు... ఈ మోసానికి_వీడి కెవడిచ్చాడు అధికారం ? వీణ్ణి అంతంచేసి తీర్తాను.'

'ఏమిటి నీ ధైర్యం, నీ కెవరు బంధువు లున్నారని ?'

'ప్రపంచంలో ఎవరికీ లేని బంధువు నాకుంది. అందరికీ అందరాని ఆత్మబంధువు నాకుంది. 'పగ' అనే ప్రత్యేక బంధువు నా కు ం ది... అదొక్కటే చాలు...ప్రతీకారం చేసి తీర్తాను ! దానికోసమే బతుకుతాను !'

'ఆడదానివి...లేచివచ్చిందానివి...ఇది లోకం, అడవి కాదు !'

'ఇది లోకం_నిజమే...కాని ఇందులో ఉన్నవాళ్ళు అడవి మనుషులే... ఆవు కడుపున మనిషి పుట్టేడన్నా నమ్మేంత ఆటవికులే...వారి పూర్తి సానుభూతి సంపాదించడం అదో బ్రహ్మవిద్యా ?'

'పెళ్ళవకుండా గర్భం దాల్చిన దానివి...మరి ప్రకృతి నీకు విధించిన ఆ శిక్ష మాట ?'

'అది శిక్షకాదు, భగవంతుడు నాకు పెట్టిన భిక్ష. ఎండు మోడులాంటి నా బతుక్కి అదొక పచ్చని చిగురు. కారుమబ్బులాంటి నా బతుక్కి అదొక తెల్లని మెరుపు. చేదుమందులాంటి నా బతుక్కి అదొక తియ్యని తలపు... ఈ మాత్రం ఆధారం నాకు చాలు...పగ కోసం బ్రతుకుతాను. ప్రతీకారం చేస్తాను.'

'ఇదేం రకం బతుకు ?'

'నాకు ఎవ్వరి సానుభూతీ అనవసరం. ఎవ్వరి ప్రశ్నలకూ జవాబు యిచ్చే అవస్థ నాకు అనవసరం. అయినా అడిగేవు కాబట్టి చెబుతాను : ఇదీ ఓరకం బతుకే...ఏం, తప్పేం ? నా బతుక్కి ఒక అర్థముంది. గమ్యంలేని బతుకులకంటె ఇది రమ్యమయింది కాదా ? ఏం, నాకేం ?'

నిర్మల నవ్వింది. ఆ నవ్వు చూసుకుని ఆమెకు మరింత ధైర్య మొచ్చింది. దానితోనే ఆమె బతికింది. అంతే. వంటపని చేసేది. విస్తరాకులు కుట్టేది. చిన్నచిన్న కుట్టుపనులు చేసేది. పిడకలు చేసేది. పిళ్ళు విసిరేది. ఆమె కొడుక్కి ఏనాడూ ఏ లోపమూ రానియ్యలేదు.

ప్రసాదు కళ్ళనీళ్ళు తుడుచుకున్నాడు. నిశ్చింతగా పేపరు చదువు కుంటున్న రవివైపు కసిగా చూశాడు.

మెయిలు వేగం కొంచెం తగ్గించింది. చెట్లూ టెలిగ్రాఫు స్తంభాలూ కొంచెం నెమ్మదిగా వెనక్కి వెడుతున్నాయి. గుడ్డ ఉయ్యాలలో పాపని వేసి ఊపుతున్నప్పుడు గుడ్డని పక్కకి తొలగించి పసివాడు అమ్మతో దోబూచు లాడుతున్నపుడు నిర్మలమ్మ—

'విన్నావా బాబూ...నువ్వు జన్మించిన కారణం యిదే...నువ్వు చెయ్య వలసిన పని యిది...నీ తల్లిని నాశనం చేసిన నీచుణ్ణి చిత్రవధ చెయ్య డానికి నువ్వు పుట్టేవు, తెలుసా ?' అనేది. వాడు అన్నీ తెలిసిన పరమాత్మలా ఆఁ ఊఁ అంటూంటే పొంగిపోయేది.

వాడు కొంచెం పెద్దవాడై బడిలోకి వెడుతున్నపుడు—

'ప్రసాదు బాబూ, నువ్వు కష్టపడి పెంచుకుంటున్న చామంతి మొక్కని దున్నపోతు ఒకటి వచ్చి మేసేస్తే ఏం చేస్తావురా ?' అని అడిగేది.

'ఏం చేస్తానా ? పుక్క లిరగదంతాను. నరికి పోగులెడతాను' అని వాడు అంటూంటే మురిసిపోయి 'ఏదేది మళ్ళీ చెప్పూ' అని పదే పదే చెప్పించుకునేది.

ప్రసాదుకి ఇరవైయేళ్ళు యింకా రాకుండానే నిర్మలమ్మకి పెద్ద జబ్బు చేసింది. రాత్రి ప్రాణం పోతుందనగా మధ్యాహ్నం ప్రసాదుని పిలిచింది.

'ఎవర్నీ దేనికీ ఆశించక, ఎవరికీ అణిగిఉండక బ్రతికిన నాలుగు రోజులూ మనిషిలా బ్రతుకు బాబూ ! నేను వెళ్ళిపోతున్నాను. నేను ఆశించిన ప్రతీకారం నా కళ్ళతో చూడలేకపోయాననే విచారంకూడా నాకిప్పుడు లేదు. నీ అంతటివాణ్ణి నిన్ను చెయ్యగలిగాను. నీమీద నాకు నమ్మకముంది... చాలు...ప్రాణం పెట్టే భర్త ఒడిలో, ప్రేమించే పిల్లల సమక్షంలో, కాళ్ళకు చుట్టుకునే మనవల కనుసన్నల్లో కాలం చేద్దామని ప్రతి స్త్రీకి ఉంటుంది. కాని బతుకుకోసం ప్రతిక్షణం పోరాడి సగం జీవితంలో సమస్తం చాలించు కోవాలని ఎవరికీ ఉండదుగదా ! చెప్పిన చరిత్రనే చెప్పి నిన్ను విసిగించను. మీ అమ్మ చితి ఆరకముందే బయలుదేరు. పగతీర్చుకో. మామూలుగాకాదు. జ్ఞాపకముంచుకో. ఒక్క దెబ్బతో ప్రాణం తీస్తే నా ఆత్మకి శాంతి కలగదు. ప్రతిక్షణం దుర్భరంగా, అనుదినం దుస్స్వప్నంగా, నిమిష నిమిషానికీ క్రుంగిపోయేలా సర్వనాశనం చెయ్యి.'

'అలాగే నమ్మా', అక్షరాలా నువ్వు చెప్పినట్టే చేస్తానమ్మా ! మా అమ్మని అన్యాయం చేసిన వాణ్ణి ముక్కముక్కలు చేసి కసి తీర్చుకుంటానమ్మా' నిర్మలమ్మ నిండుగా నవ్వింది. ఆ నవ్వు ఆమెకి ధైర్యాన్నిచ్చింది. ఆ ధైర్యంతోనే ఆమె ప్రాణాలు విడిచింది.

'బాబూ, నువ్వు పెరుగుతున్నకొద్దీ నా మనస్సు ఆ దుర్మార్గుడి గురించి ఆరాలు తీస్తూనే ఉంది. నన్ను సర్వనాశనం చెయ్యకముందే అతనికి పెళ్ళయిందనీ ఒక కొడుకున్నాడనీ తెలిసింది. వాళ్ళు చాలా గొప్పవాళ్లనీ పెద్ద వ్యాపారస్థులనీ అన్ని వివరాలూ తెలిశాయి. నా కొడుకు చిరిగిన బట్టలతో, చిక్కిన దేహంతో ఎందుకు అలమటించాలి? ఆ మోసగాడి కొడుకు కోరినవన్నీ కనుసన్నలతో పొంది ఎందుకు సుఖించాలి? క్షమించరాని ఈ అన్యాయానికి నువ్వు పుట్టుకతో చేసుకున్న తప్పేమిటి? ఆయన ఇప్పుడు జబ్బుతో ఉన్నాడని విన్నాను. చచ్చేదాకా సాధించు. నువ్వు వెళ్లేసరికే ఆయన చనిపోయారా — ఆయన కొడుకుని...ఆ పాముపిల్లని... వివరాలన్నీ జ్ఞాపకముంచుకున్నావు కదూ...చిత్రవధ చెయ్యి...మీ అమ్మ కిచ్చిన ఈ మాట జీవితాంతం మరువకు'.

రైలు ఏదో స్టేషనులో ఆగింది. మళ్ళీ బయలుదేరింది. ప్రసాదు చేతకానితనంతో జుత్తు పీక్కున్నాడు. స్థిరనిశ్చయంతో తను బయలుదేరాడు. ఆ ఊరు చేరుకుని కనుక్కుంటే తెలిసింది, ఆ దుర్మార్గుడు అంతకు ముందురోజే చనిపోయాడని...ఆయన కొడుకు కూడా ఎక్కడికో బయలుదేరేడని విని పరిగెత్తుకు స్టేషనుకు వచ్చాడు. బయలుదేరబోతూంటే రైలు ఎక్కేడు...ఆ తరవాత జరిగిందానికే అతనికి మరీ విచారంగా ఉంది. 'అమ్మా! చేజిక్కిన శత్రువుని శిక్షించడం పోయె... ప్రాణానికి ప్రాణం అడ్డి రక్షించానమ్మా — దీనికి నువ్వు క్షమిస్తావా?

ఎంత పని చేశాడు!

పోనీ తనేం చెయ్యనక్కరలేదు. అలా ఊరుకుంటే ఎంత బాగుణ్ణు! అతడు రైలుక్రింద పడిపోను. ఏ కాలో చెయ్యో విరిగి ఉండును. జీవితాంతం క్రూర శిక్షకి గురై ఉండును.

'ఏమిటండి బాబూ గంటలకొద్దీ ఆ ఎడతెగని ఆలోచనలు! పోనీ మీరు

ఇక్కడికి రాకపోతే నేనే అక్కడికి వస్తానులెండి' అని ప్రసాదు దగ్గరగా వచ్చాడు.

'జరిగిందానికి విచారించి ఏం లాభం ? ఇప్పుడు మాత్రం ఏం పోయింది!' అనుకున్నాడు ప్రసాదు.

'మిమ్మల్ని చూస్తే ఎంతో ఆత్మీయుల్ని చూసినట్టుంది. మీతో కష్టం సుఖం చెప్పుకోవా లనిపిస్తోంది. నాన్నగారు డబ్బు పంపిస్తే చదువుమిషతో పట్నంలో సినిమాలు చూడ్డం తప్ప ఎలాటి బాధ్యతా ఎప్పుడూ ఎరగను. చిన్నప్పుడే మా అమ్మ పోయిందిట. అమ్మ ఎలా ఉండేదో చెప్పడమేగాని నే నెప్పుడూ చూడలేదు. కాని జీవితంలో ఒక్క రోజయినా మా అమ్మ లేదని నే ననుకోలేదు. అలా పెంచేరు నాన్న. అలాంటి నాన్నకూడా నా కిప్పుడు లేరు. ఆయన ఆఖరిక్షణాల్లో అయినా నేను అక్కడ ఉండలేక పోయాను. కాని వెళ్ళిపోతూ నాన్న నాకో చిత్రమయిన విషయం తెలియ జేశారు. నాకు ఒక తమ్ము డున్నాట్ట! ఇప్పుడు వాణ్ణి కలుసుకోడానికే ఈ ప్రయాణం' ప్రసాదు పెదవులు వణికేయి.

'ఎంత కర్తవ్యం నా నెత్తిన ఉంది, ఎలా నిర్వహిస్తానో తెలీదు'.

ఏమిటా కర్తవ్యం ? అమ్మనీ, నన్నూ సర్వనాశనం చేసినా నాన్న పగ తీరలేదా ? సంఘంలో తన పేరుకీ ప్రతిష్ఠకీ భంగకరంగా తనుకూడా బ్రతికుండడం నాన్నకి యిష్టంలేదా ? ఇంత అన్యాయాన్ని ఇంకా భరించ వలసిందేనా ? ఇక నీ ఆటలు సాగవు. సమయం ఆసన్నమైంది. ప్రతీకారం చేసి తీరతాను. పగ తీర్చుకుంటాను. అమ్మకి ఆదర్శశాంతి చేకూరుస్తాను.

ప్రసాదు కళ్ళు క్రూరంగా మెరిశాయి.

'సరేలెండి, మీరు నామాటే విన్నట్టులేదు' అతడు దూరంగా వెళ్ళి పోయాడు. ఇక ప్రసాదు ఆలశ్యం చెయ్యలేదు. అతనివైపు చూచాడు. రవి

మళ్ళీ ద్వారందగ్గిర నుంచున్నాడు. తలుపు తెరచే ఉంది. అటు తిరిగి తీవిగా సిగరెట్టు కాలుస్తున్నాడు.

ఇదే సమయం...ఒక్కతోపు తోసేస్తే ?

ప్రసాదు జ్వరం వచ్చినట్టు ఒణికిపోయాడు. లేచి నుంచున్నాడు. రెండడుగులు ముందుకి వేశాడు.

'పోన్లెండి...పుస్తకంలో మా నాన్న రాసిన ఉత్తరం ఉంది, చూడండి' అన్నాడు రవి. ప్రసాదు అప్రయత్నంగా ఉత్తరం తీసి చదివాడు.

'బాబూ రవీ...ఇవాళ మళ్ళీ నాకు హార్ట్ ఎటాక్ వచ్చింది. ఈసారి వస్తే బతకనని డాక్టరు చెబుతూంటే విన్నాను. ఈ ఉత్తరం చివరదాకా రాసే జ్ఞానమయినా ఇమ్మని భగవంతుణ్ణి ప్రార్థిస్తున్నాను.

లోకం దృష్టిలో నేను పెద్ద వ్యాపారస్థుణ్ణి. చాలా గొప్పవాణ్ణి. కాని గొప్ప నదుల్లోనే సుడిగుండాలు ఎక్కువసుమా...కామందుల్లోనే కామాంధులు ఎక్కువ సుమా...

ఈ గొప్పతనానికి అట్టడుగున నేను చాలా బీదవాణ్ణి. గట్టిగా గాలివీస్తే ఒణికిపోయేంత బీదవాణ్ణి. ఉన్న లోపాన్ని కన్నకొడుకు ముందుకూడా చెప్పుకోలేనంత బలహీనుణ్ణి. నేను చేసిన తప్పు యిప్పుడైనా చెప్పుకో గల్గుతున్నాను. నన్ను క్షమించవద్దు. కనీసం సానుభూతి అయినా చూపించ గలవా నాయనా !

నీకు సుమారు ఏడాదిన్నర ఉన్నప్పుడు — తాకితే భగ్గున మండి పోయేంత పవిత్రమైన కుటుంబంలోంచి ఒక అమాయక జ్యోతిని నా కాలంనాటి కన్ను తెలియని అంధకారంలో ఆహుతి చేశాను. ఆ పవిత్రురాల్ని పరమనాశనం చేశాను బాబూ...

మనసు గట్టిపడే మధ్య కాలంలో నా మనసు ప్రతిక్షణం నన్ను నిల దీసింది. నా ఆవేదన ఏళ్ళు గడిచినకొద్దీ ఎక్కువైపోయింది. పశ్చాత్తాపంతో

నా హృదయం బ్రద్దలైపోయింది. కాని ఏం లాభం? అనేక విధాల అల్పుణ్ణని నీకు ముందే చెప్పుకున్నాను. ఎన్నిసార్లు ప్రయత్నించినా ఆమెను చేరడానికి నాకు ధైర్యం చాలేదికాదు. గొప్పవాళ్ళు చెప్పుకునే దొంగ సమాధానాలతో, చాతకానివాళ్ళు చూపెట్టే సాకులతో తాత్కాలికంగా సరిపెట్టుకుని ఊరుకునే వాణ్ణి. కాని నా మనస్సాక్షి నన్ను ఊరుకోనియ్య లేదు. ఈ నిస్సహాయస్థితి ఎక్కువై నా ఆరోగ్యం దెబ్బతింది. రాత్రుళ్ళు నిద్ర పట్టేదికాదు. ఆఖరికి ఆవిడ చనిపోయిందని తెలిశాక నా మనసు మరీ పాడయిపోయింది. క్షణ క్షణం క్షీణించేవాణ్ణి. నా దుర్మార్గానికి భగవంతుడే నాకు శిక్ష విధించాడు. బాబూ, నేను చెయ్యలేనిపని నీమీద పెడుతున్నాను. నీ తండ్రి మాట మన్నిస్తావా? మీ తమ్ముణ్ణి వెంటనే వెళ్ళి కలుసుకో. ఈ తండ్రిని ఎంతమాత్రం క్షమించవద్దని చెప్పు. నేను బతికుండగా వాడి కష్టాలు వాడివే అయ్యాయి. నా ఆస్తిలో సగం వాడిపేర రాస్తున్నాను. నేను చనిపోయాకైనా వాణ్ణి సుఖపడనీ. బాబూ రవీ...... ఈ ప్రపంచంలో డబ్బు, ఆడవాళ్ళు, ఇలాంటివాటికి మించినవి చాలా ఉన్నాయి. వాటికోసం బ్రతికేవా నీ బ్రతుకు ధన్యమౌతుంది. మేమిద్దరం లేకపోయినా మీ రిద్దరూ ఉన్నారు. కలుసుకుని సుఖపడండి'.

ప్రసాదు రెండు చేతులూ పైకెత్తి నమస్కరించాడు. గబగబా తలుపు దగ్గరకి వెళ్ళేడు. రవి రెండు భుజాలమీదా చేతులు వేశాడు. ఇటుతిప్పేడు.

'అన్నయ్యా!' అని కౌగలించుకుని వెక్కి వెక్కి ఏడ్చాడు.